JUDECĂTORIA
COMRAT
sediul central

mun. Comrat, str. Lenin 242, Republica Moldova, MD-3800
e-mail: jco@justice.md; Tel.: /373 /298/ 23707
www.instante.justice.md

№ 3715 от 16 " 03 2026 г.

Nr. 2i-31/2025

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun.Chișinău, str.Al. Lăpușneanu nr.28

Judecătoria Comrat (sediul Central), Vă expediază, pentru examinare sesizarea formulată de lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) din Legea insolvabilității nr.149 din 29.06.2012, înaintată în cauza de insolvabilitate, la cererea introductivă depusă de lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel, privind intentarea procesului de insolvabilitate în privința debitorului SRL „Incasord".

Anexă:
- încheierea Judecătoriei Comrat (sediul Central) din 11 martie 2026, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate;
- sesizarea formulată de lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel.

Judecător **Denis Guțu**

10:00
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 679
"26" 03 2026

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, 28
mun. Chișinău, MD-2004,
Republica Moldova

SESIZARE
privind excepția de neconstituționalitate
(prezentată în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.a), g) din Constituție)

CHIȘINĂU - 2026

AUTORUL SESIZĂRII:

1. Nume: **Lungu**

2. Prenume: **Marcel**

3. Funcția: **Administrator Autorizat (lichidator al SRL "S.I.Demir-Agro" în faliment).** Creditor în dosarul judiciar în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate.

II. OBIECTUL SESIZĂRII

6. Prezenta sesizare are drept obiect de exercitare a controlului constituționalității:

- sintagmei ***"inclusiv prin intermediul unui proces de mediere"*** din ***art.18 alin.(4) al Legii insolvabilității, nr.149/2012***

și

- sintagmei ***"inclusiv procesul-verbal de încetare a medierii"*** din ***art.20 alin.(2) lit.d) al Legii insolvabilității, nr.149/2012.***

Prevederile legale actuale în redacția în vigoare lezează dreptul de proprietate al creditorului, îngrădește accesul liber la justiție al creditorului, restrânge exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți, iar ca rezultat, are ca efect încălcarea principiului concursual al stingerii creanțelor și cel al celerității procesului de insolvabilitate, ceea ce este în contradicție cu principiile constituționale, limitând drepturile și libertățile persoanei și sunt contrare prevederilor art. 4, 7, 16, 20, 23, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

7. Prin hotărârea Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga nr.2i-6/2021 din 26 mai 2021 s-a intentat procesul de insolvabilitate față de SRL "S.I.Demir-Agro", cu sediul în Republica Moldova, mun. Comrat, str. Lenin, 207 (IDNO: 1011611002186).

Prin încheierea Judecătoriei Comrat, sediul Central nr.2i-34/2023 din 26 septembrie 2024 s-a dispus:

- trecerea la procedura de faliment a SRL "S.I. Demir-Agro", în vederea lichidării patrimoniului și distribuirii produsului rezultat;
- învestirea în funcția de lichidator al SRL "S.I. Demir-Agro" pe administratorul autorizat Lungu Marcel, titularul autorizației nr.29, emisă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova din 14 ianuarie 2015;
- autorizarea lichidatorului de a începe procedurile de valorificare și lichidare a masei debitoare.

La momentul desemnării în funcția de lichidator, în procedura executorului judecătoresc Cîlcic Nicolai exista spre executare titlul executoriu nr.2c-47/2019, eliberat la 13 martie 2023 de către Judecătoria Comrat, sediul Vulcănești prin care s-a dispus încasarea din contul SRL "Incasord" în beneficiul SRL "S.I. Demir-Agro" datoria în sumă totală de 389 617,17 lei, inclusiv: 243 600,00 lei, 134 669,09 lei - dobânda de întârziere, 11 348,08 lei – taxa de stat, iar (copia se anexează).

Având în vedere că SRL "Incasord" nu executa datoriile pecuniare, la 06 martie 2025, SRL "S.I. Demir-Agro" a expediat notificarea conform prevederilor art.19 al Legii insolvabilității, prin care SRL "Incasord", în calitatea sa de debitor față de SRL "S.I. Demir-Agro", a solicitat debitorului achitarea datoriei în termen de 5 zile lucrătoare (copia se anexează).

Din considerent că datoria nu a fost achitată, la 18 martie 2025 SRL "S.I.Demir-Agro" a depus cerere introductivă, solicitând:

- punerea sub observație a debitorului și intentarea procesului de insolvabilitate față de SRL "Incasord";
- desemnarea în calitate de administrator provizoriu și administrator al insolvabilității/lichidator al SRL "Incasord" pe administratorul autorizat Cernei Vadim;
- validarea creanțelor SRL "S.I.Demir-Agro" față de patrimoniul SRL "Incasord" în mărime totală de 389 617,17 lei, rezultate din titlul executoriu nr.2c-47/2019 din 13 martie 2023 și chitanțele de achitare a cheltuielilor de executare (copia se anexează).

Prin încheierea Judecătoriei Comrat, sediul Central nr.2i-31/2025 din 30 iulie 2025:

- s-a admis spre examinare cererea introductivă depusă de lichidatorul SRL "S.I.Demir-Agro" privind intentarea procesului de insolvabilitate față de SRL "Incasord";
- s-a numit administratorul autorizat Cernei Vadim în calitate de administrator provizoriu al SRL "Incasord";
- s-a instituit perioada de observație, începând cu data adoptării încheierii;
- s-a aplicat sechestru pe bunurile (inclusiv hârtiile de valoare), conturile bancare ce aparțin debitorului SRL "Incasord" cu drept de proprietate și pe corespondența comercială;

- s-au suspendat urmăririle individuale ale creditorilor și executările silite asupra bunurilor debitorului, precum și curgerea prescripției dreptului de a cere executarea silită a creanțelor acestora contra debitorului (copia se anexează).

La 09 martie 2026 administratorul provizoriu al SRL "Incasord", administratorul autorizat Cernei Vadim, a depus cerere prin care a solicitat ca cererea introductivă depusă de SRL "S.I.Demir-Agro" privind intentarea procesului de insolvabilitate față de SRL "Incasord", să fie scoasă de pe rol în temeiul art.267 lit.a) Cod de procedură civilă (copia se anexează).

În motivarea cererii de scoatere de pe rol, administratorul autorizat Cernei Vadim a invocat că potrivit art.18 alin.(4) al Legii insolvabilității, creditorul poate depune cerere introductivă doar după epuizarea tuturor posibilităților de recuperare a creanței în procedură prealabilă, *inclusiv prin intermediul unui proces de mediere.* De asemenea, s-a mai referit, că potrivit art.20 alin.(2) lit.d) al aceleiași Legi, la cererea introductivă a creditorului se anexează înscrisurile care confirmă parcurgerea procedurii prealabile de recuperare a creanței, *inclusiv procesul verbal de încetare a medierii.*

Astfel, SRL "Incasord" a invocat prevederile art.267 lit.a) Cod de procedură civilă, conform căruia instanța de judecată scoate cererea de pe rol dacă reclamantul nu a respectat procedura, prevăzută prin lege sau prin contractul părților, de soluționare prealabilă a cauzei pe cale extrajudiciară, inclusiv prin mediere.

Într-adevăr, la cererea introductivă depusă de subsemnat, nu este anexat niciun proces-verbal de parcurgere a procedurii de mediere, deoarece SRL "S.I.Demir-Agro" consideră inoportună și nefondată parcurgerea acestei proceduri de mediere la inițierea unui proces de insolvabilitate.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

8. În opinia autorului sesizării,

- sintagma ***"inclusiv prin intermediul unui proces de mediere"*** din ***art.18 alin.(4) al Legii insolvabilității, nr.149/2012***

și

- sintagma ***"inclusiv procesul-verbal de încetare a medierii"*** din ***art.20 alin.(2) lit.d) al Legii insolvabilității, nr.149/2012.***

lezează dreptul de proprietate al creditorului, îngrădește accesul liber la justiție al creditorului, restrânge exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți, iar ca rezultat, are ca efect încălcarea principiului concursual al stingerii creanțelor și cel al celerității procesului de insolvabilitate, ceea ce este în contradicție cu principiile constituționale, limitând drepturile și libertățile persoanei și sunt contrare prevederilor art. 4, 7, 16, 20, 23, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

9. Cu privire la admisibilitatea excepției de neconstituționalitate

9.1. Având în vedere faptul că excepția de neconstituționalitate constituie o procedură de inițiere de instanța de judecată, la inițiativa părților sau din oficiu, a controlului conformității unei legi sau a altui act normativ cu normele constituționale, ea reflectă existența raportului tripartit între partea aflată în proces, instanța de judecată în fața căreia se invocă neconstituționalitatea, și Curtea Constituțională, menită să soluționeze excepțiile de neconstituționalitate.

Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016 privind interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, a fost prevăzută procedura de exercitare, de către Curtea Constituțională, a controlului constituționalității legilor, cu întrunirea cumulativă a condițiilor, raportate la speța cauzei:

1) este prezentă o incertitudine privind constituționalitatea legii. La caz, art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) din Legea insolvabilității, nr.149/2012 sunt norme care urmează a fi aplicate la examinarea cererii de scoatere de pe rol a cererii introductive, aflată pe rolul Judecătoriei Comrat, sediul Central;

2) potrivit art.135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova, Legea insolvabilității poate constitui obiect al excepției de neconstituționalitate;

3) excepția de neconstituționalitate este ridicată de către partea în proces, al căror drepturi și interese pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la examinarea cauzei. La caz, excepția de neconstituționalitate este ridicată de SRL "S.I.Demir-Agro", având calitatea de creditor în dosarul de insolvabilitate nr.2i-31/2025, reprezentat de către Administratorul autorizat Lungu Marcel, acționând în calitate de lichidator al SRL "S.I. Demir-Agro", desemnat prin încheierea Judecătoriei Comrat, sediul Central din 26 septembrie 2024;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, care are ca obiect prevederea contestată.

9.2. Verificarea constituționalității normelor contestate ține de competența exclusivă a Curții Constituționale. Instanța de judecată nu este în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât în cazul neîntrunirii condițiilor menționate. Instanța de judecată, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea normelor, este obligată să sesizeze Curtea Constituțională.

Prin aceeași Hotărâre a Curții Constituționale, nr.2 din 09 februarie 2016, prin care s-a examinat sesizarea Curții Supreme de Justiție depusă la 09 decembrie 2015, în temeiul art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, art.25 lit.d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale Înalta Curtea a hotărât, că:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelor Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, **instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;**
- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;
- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauzei se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;
- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirilor condițiilor enumerate mai sus.

10. Cu privire la excepția de neconstituționalitate a art.18 alin.(4) și art.20 alin.(4) lit.d) ale Legii insolvabilității, nr.149/2012, sub aspectele invocate:

10.1. Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 4
Drepturile și libertățile omului

(1) Dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaţionale.

Articolul 7
Constituţia, Lege Supremă

Constituţia Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nicio lege şi nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituţiei nu are putere juridică.

Articolul 16
Egalitatea

(1) Respectarea şi ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toţi cetăţenii Republicii Moldova sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20
Accesul liber la justiţie

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle. În acest scop statul publică şi face accesibile toate legile şi alte acte normative.

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată şi protecţia acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum şi creanţele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă şi prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracţiuni ori contravenţii pot fi confiscate numai în condiţiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecţia mediului înconjurător şi asigurarea bunei vecinătăţi, precum şi la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moştenire a proprietăţii private este garantat.

Articolul 54
Restrângerea exerciţiului unor drepturi
sau al unor libertăţi

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.

(2) Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.

Articolul 72
Categorii de legi

(3) Prin lege organiză se reglementează:

i) regimul juridic general al proprietăţii şi al moştenirii;

Articolul 127
Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

10.2. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului:

Preambul

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei, (...) hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de acelaşi spirit şi având un patrimoniu comun de idealuri şi de tradiţii politice, de respect al libertăţii şi de preeminenţă a dreptului, să ia primele măsuri menite să asigure garantarea colectivă a anumitor drepturi enunţate în Declaraţia Universală, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1
Obligaţia de a respecta drepturile omului

Înaltele Părţi contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicţia lor drepturile şi libertăţile definite în titlul I al prezentei Convenţii;

Articolul 6
Dreptul la un proces echitabil

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor si obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptate împotriva sa.

Articolul 13
Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăţi recunoscute de prezenta convenţie au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanţe naţionale, chiar şi atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acţionat în exercitarea atribuţiilor lor oficiale.

Articolul 17
Interzicerea abuzurilor de drept

Nicio dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfăşura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție.

10.3. Prevederi relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului:

Articolul 8

Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege.

10.4. Prevederi relevante din Codul de procedură civilă:

Articolul 1.
Raporturile reglementate de legislaţia procedurală civilă

Legislaţia procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiţiei de către instanţele judecătoreşti de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acţiuni civile, precum şi a altor cauze, date în competenţa lor de prezentul cod şi de alte legi.

Articolul 2.
Legislaţia procedurală civilă

(1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanţele judecătoreşti de drept comun este stabilită de Constituţia Republicii Moldova, de hotărârile şi deciziile Curţii Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curţii Constituţionale, de prezentul cod şi de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispoziţiilor fundamentale ale Constituţiei Republicii Moldova şi prezentului cod.

(2) În caz de coliziune între normele prezentului cod şi prevederile Constituţiei Republicii Moldova, se aplică prevederile Constituţiei, iar în caz de discordanţă între normele prezentului cod şi cele ale unei alte legi organice, se aplică reglementările legii adoptate ulterior.

(3) Dacă prin tratatul internaţional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte norme decât cele prevăzute de legislaţia procedurală civilă a Republicii Moldova, se aplică normele tratatului internaţional dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naţionale.

(4) Legislaţia procedurală civilă stabileşte modalitatea de judecare a cauzelor în acţiuni civile ce rezultă din raporturi juridice civile, familiale, de muncă, locative, funciare, ecologice şi din alte raporturi juridice, a cauzelor cu procedură specială şi cu procedură în ordonanţă (simplificată), precum şi a celor care apar în legătură cu executarea actelor instanţei judecătoreşti şi actelor altor autorităţi.

Articolul 4.
Sarcinile procedurii civile

Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăţilor şi a intereselor legitime ale persoanelor fizice şi juridice şi asociaţiilor lor, ale autorităţilor publice şi ale altor persoane care sînt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă şi ale altor raporturi juridice, precum şi în apărarea intereselor statului şi ale societăţii, în consolidarea legalităţii şi a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.

Articolul 5.
Accesul liber la justiţie

(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

(2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistenţă a legislaţiei, de imperfecţiune, coliziune sau obscuritate a legislaţiei în vigoare.

(3) Renunţarea uneia dintre părţi la dreptul de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenţii nu are efect juridic, cu excepţia cazurilor de încheiere, în condiţiile legii, a unei convenţii arbitrale.

Articolul 6.

Modalităţile de apărare a drepturilor, libertăţilor şi intereselor legitime

Instanţa judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăţilor şi intereselor legitime prin somare la executarea unor obligaţii, prin declararea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalităţi, prevăzute de lege.

Articolul 12.

Soluţionarea cauzelor civile în temeiul legislaţiei Republicii Moldova

(1) Instanţa judecătorească soluţionează cauzele civile în temeiul Constituţiei Republicii Moldova, al tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor şi deciziilor Curţii Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curţii Constituţionale, al legilor organice şi ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, al hotărârilor şi ordonanţelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorităţi administrative centrale şi ale autorităţilor administraţiei publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanţa aplică uzanţele dacă acestea nu contravin ordinii publice şi bunelor moravuri.

(2) Dacă, la judecarea cauzei civile, se constată că o lege sau un alt act normativ nu corespunde unei legi sau unui alt act normativ cu o putere juridică superioară, instanţa aplică normele legii sau ale altui act normativ care are putere juridică superioară.

(3) În cazul inexistenţei normei de drept care să reglementeze raportul litigios, instanţa judecătorească aplică norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), iar în lipsa unei astfel de norme, se conduce de principiile de drept şi de sensul legislaţiei în vigoare (analogia dreptului). Nu se admite aplicarea prin analogie a normei de drept care derogă de la dispoziţiile generale, restrînge drepturi sau stabileşte sancţiuni suplimentare.

(4) Dacă în tratatul internaţional la care Republica Moldova este parte sînt stabilite alte reglementări decât cele prevăzute de legislaţia internă, instanţa, la judecarea cauzei, aplică reglementările tratatului internaţional.

Articolul 22.

Egalitatea în faţa legii şi a justiţiei

(1) Justiţia în cauzele civile se înfăptuieşte pe principiul egalităţii tuturor persoanelor, independent de cetăţenie, rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere, origine socială, serviciu, domiciliu, loc de naştere, precum şi al egalităţii tuturor organizaţiilor, indiferent de tipul de proprietate şi forma de organizare juridică, subordonare, sediu şi de alte circumstanţe.

(2) Privilegiile procesuale ale persoanelor care beneficiază de imunitatea răspunderii civile se stabilesc de prezentul cod şi de alte legi, de tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 267

Temeiurile scoaterii cererii de pe rol

Instanţa judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care:

a) reclamantul nu a respectat procedura, prevăzută prin lege sau prin contractul părţilor, de soluţionare prealabilă a cauzei pe cale extrajudiciară, *inclusiv prin mediere*;

Articolul 355.
Competența jurisdicțională a instanțelor judecătorești în cauzele de declarare a insolvabilității

Cererea de declarare a insolvabilității se depune la judecătoria competentă în conformitate cu prevederile prezentului cod şi ale altor legi.

10.5. Prevederi relevante din Legea insolvabilității:

Articolul 1

(4) Procesul de insolvabilitate se desfăşoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă şi cu cele ale prezentei legi.

Articolul 2
Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

creditor – persoană fizică sau persoană juridică deținător al unui drept de creanță asupra patrimoniului debitorului, care poate face dovada creanței sale față de acest patrimoniu în condițiile prezentei legi;

Articolul 18
Cererea introductivă depusă de creditor

(4) Creditorul poate depune cerere introductivă doar după epuizarea tuturor posibilităților de recuperare a creanței în procedura prealabilă, **inclusiv prin intermediul unui proces de mediere.**

Articolul 19
Notificarea prealabilă

(1) Creditorul depune cerere introductivă numai după notificarea prealabilă a debitorului. (...).

(2) Notificarea prealabilă se consideră făcută dacă, cu cel puțin 5 zile lucrătoare până la depunerea cererii introductive, debitorul a fost informat de către creditor sau de executorul judecătoresc, sau, în cazurile prevăzute expres de Codul fiscal, de către organele abilitate despre faptul că se află în întârziere ori despre înaintarea spre executare a titlului executoriu sau a unui alt document echivalent lui în condițiile prevăzute expres de Codul de executare.

Articolul 20
Conținutul cererii introductive a creditorului. Documentele anexate

(2) La cererea introductivă a creditorului se anexează:

d) înscrisurile care confirmă parcurgerea procedurii prealabile de recuperare a creanței, **inclusiv procesul-verbal de încetare a medierii.**

Articolul 22
Restituirea fără examinare a cererii introductive

(1) Instanța de insolvabilitate restituie fără examinare cererea introductivă întocmită cu încălcarea art.20 sau a art.17. Încheierea privind restituirea fără examinare a cererii introductive poate fi atacată cu recurs.

Articolul 24
Dispunerea măsurilor de asigurare

(1) După ce primeşte cererea introductivă spre examinare, instanţa de insolvabilitate aplică măsurile necesare pentru a preveni modificarea stării în care se aflau bunurile debitorului în perioada de până la intentarea procesului de insolvabilitate.

(2) Pe lângă măsurile de asigurare prevăzute de Codul de procedură civilă, instanţa de insolvabilitate aplică următoarele măsuri de asigurare:

a) numeşte un administrator provizoriu;

b) la cererea motivată a creditorilor sau a administratorului provizoriu ori din oficiu, dispune ridicarea dreptului de administrare al debitorului, care constă în dreptul de a-şi conduce activitatea, de a-şi administra bunurile şi de a dispune de acestea;

c) pune sub sechestru bunurile debitorului şi corespondenţa lui comercială;

d) suspendă urmăririle individuale ale creditorilor şi executările silite asupra bunurilor debitorului, precum şi curgerea prescripţiei dreptului de a cere executarea silită a creanţelor acestora contra debitorului;

e) pune sub interdicţie înstrăinarea de către debitor a bunurilor sale ori decide ca acestea să poată fi înstrăinate doar cu învoirea expresă a administratorului provizoriu.

11.Cu referire la aspectul de neconstituționalitate al normelor

11.1. Conform art.1 alin.(1) al Legii insolvabilității, nr.149/2012 (în continuare – Legea nr.149/2012), scopul prezentei legi este instituirea cadrului juridic privind stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanţelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea faţă de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului şi prin distribuirea produsului finit.

Totodată, potrivit art.18 alin.(1) al Legii nr.149/2012 creditorul poate depune cerere introductivă dacă are un interes legitim în intentarea procesului de insolvabilitate şi îşi poate argumenta creanţele şi temeiurile de intentare a procesului de insolvabilitate, iar art.19 alin.(1) al aceleiaşi Legi prevede că creditorul depune cerere introductivă **numai după notificarea prealabilă a debitorului**.

Concomitent obligativității notificării debitorului conform procedurii prevăzută de art.19 al Legii nr.149/2012, art.18 alin.(4) şi art.20 alin.(2) lit.d) al Legii nr.149/2012 mai impune şi obligaţia parcurgerii procedurii de mediere, între creditor şi debitor.

Scopul depunerii cererii introductive de către creditor este şi cel de ca judecătorul învestit în materie de insolvabilitate să aplice prompt şi imediat măsurile de asigurare, inclusiv **să aplice sechestru asigurator asupra bunurilor debitorului, în vederea evitării modificării stării bunurilor.**

Potrivit art.21 alin.(6) al Legii cu privire la mediere, nr.137/2015, mediatorul, până la încheierea contractului de mediere, este obligat să informeze părţile despre scopul medierii, procedură, drepturile şi obligaţiile mediatorului şi ale părţilor, precum şi despre consecinţele procesului de mediere, efectele semnării unei tranzacţii şi despre consecinţele nerespectării prevederilor tranzacţiei semnate.

Totodată, alin.(7) al aceluiaşi articol prevede că procesul de mediere începe la data semnării contractului de mediere. Dacă partea nu a acceptat invitaţia scrisă conform prevederilor alin.(4) sau a refuzat participarea la mediere, procesul de mediere se consideră neînceput.

Or, obligativitatea parcurgerii de către creditor şi debitor a procedurii de mediere, ar genera ineficienţa depunerii ulterioare a cererii introductive, deoarece, debitorul, fiind

notificat de către mediator despre inițierea procedurii de mediere, nefiind aplicate careva măsuri de asigurare, va putea încheia în perioadă scurtă de timp, acte juridice care ar avea ca obiect înstrăinarea către terți a bunurilor mobile și imobile proprietate a debitorului, care ar fi putut constitui o garanție a creditorului în cadrul procesului de insolvabilitate de a li se recupera creanța.

În opinia autorului sesizării, obligativitatea parcurgerii procedurii de mediere, anterior depunerii cererii introductive de către creditor, contravine dispozițiilor constituționale ale art.20 privind accesul liber la justiție și art.54 referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi și a unor libertăți.

Pornind de la definiția medierii, aceasta poate fi calificată ca fiind o procedură facultativă, informală, amiabilă, confidențială și desfășurată în prezența unui mediator.

Deși legiuitorul la art.18 alin.(4) și art.20 alin.(4) lit.d) al Legii nr.149/2012 prevede obligația creditorului și debitorului de a parcurge procedura de mediere, art.22 al aceleiași Legi **prevede sancțiunea pentru nerespectarea parcurgerii medierii**, adică instanța de insolvabilitate restituie fără examinare cererea introductivă întocmită cu încălcarea art.20, adică și în lipsa procesului-verbal de încetare a medierii.

Ca atare, deși debitorul nu este obligat să participe la ședința de mediere, singura condiție pe care creditorul trebuie să o îndeplinească este să se adreseze unui mediator care să îl notifice pe debitor, în ordinea art.21 alin.(6) al Legii cu privire la mediere, iar în acest caz debitorul va fi pus în cunoștință de cauză că se intenționează să se depună cerere introductivă de intentare a procesului de insolvabilitate, fiindu-i deschisă calea să acționeze în detrimentul intereselor creditorilor și să încheie acte juridice cu terții prin care să tăinuiască masa debitoare.

Prin prevederile art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) din Legea nr.149/2012, în privința obligativității parcurgerii etapei de mediere, legiuitorul a instituit în sarcina creditorului o obligație nouă, și anume acea de a se adresa în prealabil unui mediator, pentru ca acesta să îl informeze pe debitor despre avantajele medierii. În aceste condiții, se constată că introducerea obligativității anexării procesului-verbal de încetare a medierii este în contradicție cu prevederile art.20 din Constituție.

Totodată, în preambulul Directivei 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr.136 din 24 mai 2008, se prevede că *"medierea ar trebui să constituie o procedură voluntară, în sensul că părțile sunt ele însele de procedură și o pot organiza după cum doresc și încheia în orice moment"*. De asemenea, art.3 lit.a) din Directivă definește medierea ca fiind un proces "în care două sau mai multe părți într-un litigiu încearcă, din proprie inițiativă, să ajungă la un acord privind soluționarea litigiului dintre ele (...)". Art.5 alin.(1) întitulat "Recurgerea la mediere" prevede că "o instanță în care a fost introdusă o acțiune poate, atunci când este cazul și având în vedere toate circumstanțele cazului respectiv, să invite părțile să participe la o sesiune de informare privind parcurgerea la mediere dacă astfel de sesiuni sunt organizate și sunt ușor accesibile".

Astfel, dispozițiile acestei Directive se referă doar la posibilitatea, și nu la obligația părților de a urma procedura medierii, deci nimic obligatoriu referitor la mediere și, cu atât mai puțin, la procedura prealabilă de informare cu privire la avantajele medierii. Contrar acestei directive care consacră medierea ca fiind o procedură facultativă, alternativă și informală, art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) din Legea nr.149/2012 prevede că creditorul și debitorul **sunt obligați** să parcurgă procedura de mediere și să prezinte procesul-verbal de încetare a medierii, sub sancțiunea restituirii cererii introductive,

potrivit art.22 al Legii nr.149/2012 sau scoaterii de pe rol, potrivit art.267 lit.a) Cod de procedură civilă. Așa dar, deși Directiva 2008/52/CU din 21 mai 2008 prevede medierea ca o procedură facultativă, totuși prezentarea procesului-verbal de încetare a medierii în actualele reglementări ale Legii nr.149/2012, este obligatorie.

Reglementarea legală din art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) din Legea nr.149/2012 prin care creditorul este obligat să anexeze la cererea introductivă procesul-verbal de încetare a medierii, răstoarnă prezumția irefragabilă "nemo consetur ignorare legem", adică nu este justificată o procedură specială de informare a debitorului despre pretențiile creditorului, odată ce art.19 al Legii nr.149/2012 prevede obligația creditorului de a notifica debitorul despre intenția de a depune cerere introductivă. Obligativitatea creditorului de a se adresa mediatorului prezintă o îngrădire a accesului liber la justiție, deoarece se constituie într-un filtru pentru exercitarea acestui drept constituțional, iar prin sancțiunea restituirii sau scoaterii de pe rol a cererii introductive, acest drept este nu doar îngrădit, ci chiar interzis.

Întrucât pot exista situații în care creditorii doresc ca soluționarea conflictului să se facă exclusiv de către instanța de insolvabilitate, chiar și prin obligativitatea expedierii notificării prevăzută de art.19, se denotă că prin reglementarea legală din art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) din Legea nr.149/2012, creditorului nu îi este permis să aprecieze singur dacă are sau nu nevoie de procedura de mediere, **iar prin impunerea procedurii de mediere implică cheltuieli suplimentare necesare a fi achitate mediatorului, care ar putea să nu fie posibil de a fi recuperate din contul debitorului nici în cadrul procesului de insolvabilitate, inclusiv din motiv că debitorul, fiind notificat de către mediator, a înstrăinat bunurile sale terțelor persoane.**

Accesul liber la justiție reprezintă facultatea fiecărei persoane de a se adresa unei instanțe judecătorești pentru apărarea drepturilor sale în justiție. Mai mult, o procedură constând în informarea asupra existenței unei legi apare, neîndoielnic, ca o încălcare a dreptului de acces la justiție, ce pune asupra justițiabilului o sarcină inoportună, cu atât mai mult cu cât procedura se rezumă la o simplă obligație de informare, și nu la încercarea efectivă de soluționare a conflictului prin mediere, astfel încât participarea părților la ședința de mediere poartă un caracter formal. Astfel, obligația instituită de legiuitor privind purcederea la procedura de mediere și de prezentare a procesului-verbal de încetare a medierii, instituită în sarcina creditorului, sub sancțiunea restituirii sau scoaterii de pe rol a cererii introductive, este o măsură neconstituțională, fiind contrară art.20 din Constituție.

Totodată, legiuitorul în conținutul art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) al Legii nr.149/2012, operează cu sintagma *"inclusiv[1]"* procesul-verbal de încetare a medierii. Prin interpretarea gramaticală a sintagmei "inclusiv", rezultă că creditorul care intenționează să depună cerere introductivă este obligat, pe lângă notificarea prevăzută de art.19, să anexeze **și** procesul-verbal de încetare a medierii. În sens contrar, dacă legiuitorul nu ar fi dorit instituirea obligativității anexării procesului-verbal de încetare a medierii, atunci ar fi folosit sintagma "sau". De asemenea, din interpretarea sistematică a dispozițiilor supuse controlului de constituționalitate rezultă că voința legiuitorului a fost aceea a introducerii obligativității parcurgerii procedurii de mediere, deoarece sancțiunea neîndeplinirii acestei obligații, este prevăzută la art.22 al Legii nr.149/2012 și art.267 lit.a) Cod de procedură civilă.

---

[1] Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române: **inclusiv** – *"împreună cu...; și cu..."*, a se vedea https://dexonline.ro/definitie/inclusiv

Actualele prevederi ale art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) al Legii nr.149/2012 reprezintă norme imperative onerative, care obligă creditorul să parcurgă etapa de mediere. Astfel, textul de lege criticat reprezintă o normă care impune părților o anumită acțiune, iar nu o normă permisivă, care ar lăsa la aprecierea părții alegerea unei anumite conduite, și anume aceea de a încerca sau nu soluționarea litigiului prin mediere.

Totodată, art.21 alin.(7) al Legii cu privire la mediere, nr.137/2015, procesul de mediere începe la data semnării contractului de mediere. Dacă partea nu a acceptat invitația scrisă conform prevederilor alin.(4) sau a refuzat participarea la mediere, procesul de mediere se consideră neînceput. Astfel, se menționează, că dovada încercării de mediere se face cu invitația scrisă sau prin procesul-verbal de închidere a procedurii de mediere, iar, în ipoteza în care debitorul refuză participarea la mediere sau nu răspunde invitației de mediere ori nu se prezintă la data fixată pentru mediere, procesul-verbal întocmit în acest sens nu constituie dovadă a încetării medierii. Astfel, prin folosirea sintagmelor *"inclusiv prin intermediul unui proces de mediere"* din art.18 alin.(4) și *"inclusiv procesul-verbal de încetare a medierii"* din art.20 alin.(2) lit.d) din Legea nr.149/2012, se instituie obligația creditorului de a încerca soluționarea litigiului prin mediere, dispunând ca creditorul să facă dovada acestei încercări. Textul de lege criticat impune creditorului să încerce soluționarea litigiului prin mediere, ceea ce reprezintă o normă imperativă, care impune creditorului o anumită acțiune, iar nu o normă permisivă, care ar lăsa la aprecierea creditorului alegerea acestei conduite, odată ce art.19 al Legii nr.149/2012 impune creditorului obligația expedierii notificării debitorului.

În realitate, scopul depunerii cererii introductive de către creditor în vederea inițierii unui proces de insolvabilitate față de un debitor, constă în instituirea cadrului juridic privind stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit, fapt menționat în art. 1 alin. (1) al Legii insolvabilității.

Înalta Curte Constituțională, în jurisprudența sa a observat că scopul general al Legii insolvabilității constă în satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit (articolul 1 alin. (1) din Lege). Acest scop general ține de asigurarea stabilității și a disciplinei financiare în economia de piață (a se vedea, *mutatis mutandis, Lekić v. Slovenia* [MC], 11 decembrie 2018, § 106). În situații în care există o deteriorare a economiei de piață din cauza unui număr mare de societăți comerciale inactive și insolvente poate fi nevoie ca statul să acționeze astfel încât să evite prejudicierea ireparabilă a economiei și să consolideze securitatea juridică și încrederea participanților la procesul economic. Asigurarea stabilității și a disciplinei financiare în economia de piață contribuie la bunăstarea economică a țării, care reprezintă un scop legitim, permis de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 16 din 9 iunie 2020, § 61, HCC nr. 8 din 05 aprilie 2022, § 55).

Procedura de insolvabilitate, în actuala reglementare și în doctrina juridică, este o procedură judiciară, colectivă și concursuală, unitară și generală, egalitară, de remediu sau, după caz, de executare silită.

Caracterul de remediu sau, după caz, *de executare silită* a procesului de insolvabilitate rezidă din faptul că Legea insolvabilității pune la îndemâna creditorilor un instrument eficace pentru a-și putea recupera creanțele deținute față de debitor, fie prin restructurare, fie prin faliment, adică executarea silită a bunurilor ce compun averea falitului prin intermediul forței coercitive a statului.

În conformitate cu *Principiile elaborate de Banca Mondială* în anul 2001 privind procedurile de insolvență, pe baza studiului și analizei comparate a sistemelor de drept existente, se consideră că *scopul procedurilor de insolvabilitate* va putea fi atins inclusiv dacă:

- se realizează o integrare a lor armonioasă în sistemul legislativ național al respectivului stat;
- se asigură maximizarea valorii activelor debitorului;
- se oferă soluții rapide, eficiente și imparțiale pentru finalizarea procedurii;
- se asigură un tratament corect și echitabil creditorilor situați pe aceeași poziție, inclusiv celor străini;
- se asigură o supraveghere judiciară sau de altă natură în vederea prevenirii manipulării procedurii sau comiterii de abuzuri;
- se conferă procedurii de insolvabilitate transparență și previzibilitate;
- se păstrează rigoarea ordinii de prioritate legală a creanțelor.

Astfel, prin impunerea procedurii obligatorii de mediere, odată cu recepționarea invitației mediatorului, expediată în ordinea art.21 alin.(7) al Legii cu privire la mediere, debitorul de rea credință va putea încheia acte juridice cu terțele persoane, având ca scop împiedicarea urmăririi silite a bunurilor din masa debitoare, iar astfel caracterul transparenței și previzibilității ar fi compromis din start.

Cu referire la incidența art.46 din Constituție se menționează că în situația existenței obligativității parcurgerii procedurii de mediere de către creditor, duce la încălcarea caracterului judiciar, colectiv și concursual, unitar și general, egalitar, de remediu sau, după caz, de executare silită, precum și a principiului celerității procesului, iar ca rezultat creditorii sunt expuși riscului ca, odată cu recepționarea invitației mediatorului, debitorul să acționeze contrar intereselor creditorului și să înstrăineze bunurile debitorului, în lipsa sechestrelor care ar putea fi aplicate imediat de către instanța de insolvabilitate în perioada de observație, în lipsa obligațiunii parcurgerii procedurii de mediere.

În jurisprudența sa, Înalta Curte a concluzionat ca fiind o "așteptare legitimă" dreptul de a obține un bun (la caz recuperarea creanțelor), aceasta fiind protejat de dispozițiile art.46 din Constituție și de art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană. Curtea Europeană a menționat, în jurisprudența sa, că deși art.1 din Protocolul nr. 1 se referă doar la bunurile existente ale unei persoane și nu creează un drept de a dobândi bunuri, în unele circumstanțe, "așteptarea legitimă" de a obține un bun se poate bucura de protecția art. 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea *Béláné Nagy v. Ungaria*, 13 decembrie 2016, § 74) (HCC nr. 8 din 05 aprilie 2022, § 46).

Totodată, potrivit art.54 din Constituție, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului. (2) Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.

La caz, actualele prevederi legislative din art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) din Legea nr.149/2012, prin impunerea creditorului de a anexa la cererea introductivă inclusiv procesul-verbal de încetare a medierii, **aduc atingere dreptului de proprietate a creditorului la speranța legitimă de a-și recupera creanțele pecuniare din**

patrimoniul debitorului, astfel diminuându-se potențialul economic de satisfacere cât mai eficientă a creanțelor masei, garantate și chirografare în respectivul proces.

În Romania, Înalta Curte Constituțională, prin decizia nr.266 din 07 mai 2014 a admis excepția de neconstituționalitate ridicată de SC "CEZ Vînzare" SA din Craiova, județul Dolj, prin mandatar SC "EOS KSI România" SRL din București în dosarul nr.14.501/215/2013 al Judecătoriei Craiova – Secția civilă și a constatat că prevederile art.2 alin.(1) și (1^2) din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, sunt neconstituționale[2].

De asemenea, prin decizia nr.560 din 18 septembrie 2018 Înalta Curte Constituțională a României a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de 96 de deputați ai Parlamentului României și de Președintele României și a constatat că dispozițiile art.1 pct.10 (cu referire la art.43 alin.(2^1) din Legea nr.192/2006),, ale art.1 pct.16 (cu referire la partea introductivă a alin.(1) al art.60^1 din Legea nr.192/2006) și ale art.1 pct.21 (cu referire la art.76 din Legea nr.192/2006) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, sunt neconstituționale[3] (copiile se anexează).

Înalta Curte Constituțională a României, a reiterat că includerea medierii în unele categorii de litigii civile și comerciale, nu poate fi impusă ca un element obligatoriu, ci poate fi facultativ, iar o atare impunere obligatorie este în contradicție cu principiile constituționale privind accesul liber la justiție și constituie o restrângere a exercițiului unor drepturi sau a unor libertăți.

11.2. Totodată se menționează, că în activitatea sa jurisdicțională, Curtea Constituțională s-a expus asupra necesității aprecierii proporționalității între prevederile legale prin care se simplifică modalitatea de examinare a anumitor categorii de litigii, cu riscul reducerii din garanțiile acordate de Constituție *(a vedea HCC nr. 8, 26 aprilie 2018, § 63 precum și HCC nr. 7, 19 martie 2019, §48)* Or, în acest context, Curtea Constituțională a menționat, că *"(...) o procedură simplificată și lipsită de contradictorialitate, urmărește, prin sine, realizarea scopului decongestionării instanțelor și al economiei de resurse. Totuși, acest fapt nu justifică reducerea din atribuții, și așa limitare, pe care le are debitorul în această procedură."*

Exact în aceeași măsură urmează a fi abordat caracterul disproporționat și în prezenta speță.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că nicio persoană nu ar trebui sa fie autorizată să se bazeze pe dispozițiile Convenției pentru a submina sau distruge idealurile și valorile unei societăți democratice. Prin urmare, pentru a garanta stabilitatea și eficacitatea unui sistem democratic, statul poate fi obligat să ia măsuri specifice pentru a se proteja.

---

[2] Decizia Curții Constituționale a României, nr.266 din 07 mai 2014 "Referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.200 din Codul de procedură civilă, precum și celor ale art.2 alin.(1) și (1^2) și art.60^1 din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator", publicată în Monitorul Oficial al României nr.464 din 25 iunie 2014;

[3] Decizia Curții Constituționale a României nr.560 din 18 septembrie 2018"Referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.I pct.6 {cu referire la art.18 alin.(1^1) din Legea nr.192/2006}, ale art.I pct.10 {cu referire la art.43 alin.(2^1) din Legea nr.192/2006}, ale art.I pct.12 {cu referire la art.58 alin.(3) din Legea nr.192/2006}, ale art.I pct.16 {cu referire la partea introductivă a alin.(1) al art.60^1 din Legea nr.192/2006} și ale art.I pct.18 {cu referire la art.61 alin.(3) și (4) din Legea nr.192/2006} și ale art.I pct.21 {cu referire la art.76 din Legea nr.192/2006} din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, publicată în Monitorul Oficial al României nr.957 din 13 noiembrie 2018.

De fiecare dată când un stat intenționează să invoce principiul „democrație capabilă să se apere" pentru a justifica ingerința în drepturile persoanei, acesta trebuie să evalueze cu atenție sfera de aplicare și consecințele măsurii în cauză, pentru a se asigura că se realizează echilibrul sus-menționat *[a se vedea Zdanoka împotriva Letoniei (MC), nr. 58278/00, pct. 99 și 100, CEDO 2006-IV].*

De menționat este și faptul, că în ceea ce privește existenta unui drept, Curtea reamintește că trebuie să se ia ca punct de plecare dispozițiile din legislația națională relevantă și interpretarea pe care instanțele interne o dau acesteia *[Masson si Van Zon împotriva Țărilor de Jos, 28 septembrie 1995, pct. 49, seria A nr. 327-A; Roche împotriva Regatului Unit (MC), nr. 32555/96, pct. 120, CEDO 2005-X; Boulois împotriva Luxemburgului (MC), nr. 37575/04, pct. 91, CEDO 2012; Al-Dulimi și Montana Management INC. împotriva Elveției (MC), nr. 5809/08. pct. 97, CEDO 2016, si celelalte trimiteri citate; Baka împotriva Ungariei (MC), nr. 20261/12, pct. 101, CEDO 2016; si Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții împotriva României (MC), nr. 76943/11, pct. 71, CEDO 2016 (extrase), si celelalte trimiteri citate].*

Art.6 § 1 din Convenție nu asigură „drepturilor și obligațiilor" niciun conținut material specific în ordinea juridică a statelor contractante: Curtea nu poate crea, prin interpretarea art. 6 § 1, un drept material care nu are niciun temei legal în statul respectiv *(a se vedea, de exemplu, Fayed împotriva Regatului Unit, 21 septembrie 1994, pct. 65, seria A nr. 294-B, Roche, citată anterior, pct.119, și Boulois, citată anterior, pct. 91).*

Totodată, în pct. 105 al Hotărârii pronunțate în cauza Regner împotriva Republicii Cehe (Cererea nr. 35289/11) Curtea a subliniat, că dreptul național, deși nu îi recunoaște unui individ un drept subiectiv, în schimb, ***îi conferă dreptul la o procedură de examinare a cererii sale, solicitând instanței competente să se pronunțe asupra unor capete de cerere, cum ar fi o decizie arbitrară, un abuz de putere sau vicii de procedură*** *(Van Marie și alții împotriva Țărilor de Jos, 26 iunie 1986, pct. 35, seria A nr. 101, precum și, mutatis mutandis, Kôk împotriva Turciei, nr. 1855/02, pct. 36, 19 octombrie 2006).*

Acesta este cazul anumitor decizii pentru care administrația dispune de o putere pur discreționară de a acorda sau de a refuza un avantaj sau un privilegiu, legea conferind persoanei în cauză dreptul de a formula o acțiune în justiție, instanța putând să pronunțe anularea deciziei în cauză în cazul în care constată caracterul ilegal al acesteia.

În astfel de cazuri, art.6 § 1 din Convenție este aplicabil cu condiția ca avantajul sau privilegiul respectiv, odată acordat, să creeze un drept civil. Prin urmare, în contextul normelor si raționamentelor expuse supra, consider că sintagma "efectiv lucrată și confirmată documentar" din art.25 alin.(6) al Legii insolvabilității, încalcă atât dreptul la apărare prevăzut de art. 26 din Constituție, cât și art. 6 al CEDO.

În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit cu titlu de principiu, că procedura de examinare a cauzelor în instanța de judecată trebuie să fie prevăzută de lege, pentru a se putea garanta respectarea dreptului la un proces echitabil (a se vedea în acest sens, *Coeme și alții vs. Belgia,* 22 iunie 2000, § 102).

11.3. Totodată, prin Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Înalta Curtea a reținut că: "*Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite, în caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile, într-o astfel de*

interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează asupra obligației statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile."

Art. 134 din Constituţie stabileşte expres că Curtea Constituţională este unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova care garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separației puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească şi garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean şi a cetăţeanului faţă de stat.

Relevantă este și practica Curții Europene a Drepturilor Omului, care în *cauza Rotaru vs. România,* a concluzionat că *"o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane – care, la nevoie, poate apela la consultanța de specialitate – să își corecteze conduita"*, iar în cauza *Sunday Times vs. Regatul Unit,* Curtea Europeană a decis că *"(...) cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat".*

De asemenea, la pct.61 al Hotărârii nr.17 din 19 mai 2016, Înalta Curtea a reiterat că conținutul actului normativ trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme. De asemenea, legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

Respectiv, fiind în prezența lipsei de previzibilitate și certitudine a normei, în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, Înalta Curte nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai acest viciu generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, încalcă dreptul de proprietate al creditorilor și al debitorului și îi lezează la dreptul la speranța legitimă de obținere a recuperării creanțelor validate și de stingere cât mai rapidă și mai eficace a tuturor cheltuielilor procesului de insolvabilitate, care implicit constituie o speranță la proprietatea sa. Or, Înalta Curte, în virtutea art. 134 al Constituției, garantează supremația acesteia, ceea ce presupune, printre altele conformitatea întregului drept cu Constituția.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

12. Prin prezenta sesizare, se solicită Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității:

- sintagmei ***"inclusiv prin intermediul unui proces de mediere"*** din ***art.18 alin.(4) al Legii insolvabilității, nr.149/2012***

și

- sintagmei ***"inclusiv procesul-verbal de încetare a medierii"*** din ***art.20 alin.(2) lit.d) al Legii insolvabilității, nr.149/2012.***

care vin în contradicție cu principiile constituționale, limitând drepturile și libertățile persoanei și sunt în contradicție cu prevederile art. 4, 7, 16, 20, 23, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

VI. ALTE DATE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

13. Prevederile normelor contestate urmează a fi aplicate la examinarea cererii de scoatere de pe rol a cererii introductive depusă de SRL "S.I.Demir-Agro" privind intentarea procesului de insolvabilitate față de SRL "Incasord", aflată pe rolul Judecătoriei Comrat, sediul Central (jud. Denis Guțu, dosar nr.2i-31/2025).

VII. LISTA DOCUMENTELOR

1. Încheierea Judecătoriei Comrat, sediul Central nr. 2i-34/2023 din 26.09.2024;
2. Titlul executoriu nr.2c-47/2019 din 13.03.2023;
3. Notificarea SRL "S.I.Demir-Agro" nr.029-10/f/2i-34/2023-25 din 06.03.2025 cu dovada expedierii;
4. Extras din Registrul de stat al persoanelor Juridice, nr.170588 din 10.03.2025;
5. Cerere introductivă nr.029-12/f/2i-34/2023-25 din 18.03.2025;
6. Încheierea Judecătoriei Comrat, sediul Central nr.2i-31/2025 din 30.07.2025;
7. Cererea SRL "Incasord" din 09.03.2026 privind scoaterea de pe rol a cererii introductive;
8. Decizia Curții Constituționale a României nr.266 din 07.05.2014;
9. Decizia Curții Constituționale a României nr.560 din 18.09.2018.

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe propria onoare că informațiile ce se conțin în prezenta sesizare sunt exacte și corespund adevărului.

Autorul sesizării,
Lichidator al SRL "S.I.Demir-Agro",
Administrator autorizat **Marcel LUNGU**
"11" martie 2026

11 -03- 2026

Dosarul nr. 2i-31/2025
2-25035902-23-2i-22072025-1

ÎNCHEIERE

11 martie 2026 mun. Comrat

Judecătoria Comrat (sediul Central)
Instanţa compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Denis Guţu
Grefier Xenia Sucur
Cu participarea:
Administratorului provizoriu Cernei Vadim
Lichidatorului SRL „S.I.Demir-Agro" Lungu Marcel

examinând în şedinţă publică, cererea introductivă depusă de lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel, privind intentarea procesului de insolvabilitate în privinţa debitorului SRL „Incasord", instanţa -

c o n s t a t ă :

La 19 martie 2025, lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel s-a adresat în instanţa de judecată cu cerere introductivă privind intentarea procesului de insolvabilitate faţă de debitorul SRL „Incasord" din motivul incapacităţii de plată.

Prin încheierea Judecătoriei Comrat (sediul Central) din 30 iulie 2025, cererea introductivă a lichidatorului SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel a fost admisă spre examinare, fiind aplicate măsurile de asigurare. În calitate de administrator provizoriu a SRL „Incasord" a fost desemnat Cernei Vadim, cu stabilirea examinării cererii introductive privitor la intentarea procesului de insolvabilitate pe data de 13 octombrie 2025 ora 11:30.

La data de 09 martie 2026, administratorul provizoriu SRL „Incasord", Vadim Cernei a înaintat cerere de scoatere de pe rol a cererii introductive, în legătură cu faptul că SRL „S.I.Demir-Agro" nu a respectat procedura prealabilă de soluţionare a litigiului, adică în temeiul art.267 lit.a) Cod de procedură civilă – reclamantul nu a respectat procedura, prevăzută prin lege sau prin contractul părţilor, de soluţionare prealabilă a cauzei pe cale extrajudiciară, inclusiv prin mediere.

Astfel, potrivit art.20 alin.(2) lit.d) al Legii insolvabilităţii, la cererea introductivă a creditorului se anexează înscrisurile care confirmă parcurgerea procedurii prealabile de recuperare a creanţei, inclusiv procesul-verbal de încetare a medierii.

De asemenea art.18 alin.(4) al Legii insolvabilităţii, creditorul poate depune cerere introductivă doar după epuizarea tuturor posibilităţilor de recuperare a creanţei în procedura prealabilă, inclusiv prin intermediul unui proces de mediere.

În situaţia dedusă judecăţii, la cererea introductivă depusă de SRL „S.I.Demir-Agro" lipseşte procesul-verbal de încetare a medierii. Legiuitorul a prevăzut obligativitatea parcurgerii etapei de mediere ca procedură prealabilă de către creditor înainte de depunerea cererii introductive.

În şedinţa de examinare a cererii introductive înaintate de lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel, privind intentarea procesului de insolvabilitate în privinţa debitorului SRL „Incasord", lichidatorul Lungu Marcel a înaintat cerere

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea controlului constituționalității a unor prevederi din art.18 alin.(4) și art.20 alin.(2) lit.d) din Legea insolvabilității, solicitând admiterea acestei cereri.

Administratorul provizoriu SRL „Incasord", Vadim Cernei a susținut cererea dată, menționând că condițiile formale sunt întrunite și cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate urmează a fi expediată spre examinare la Curtea Constituțională.

Audiind participanții la proces și analizând solicitarea formulată de către lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată o admite, din considerentele ce urmează.

Potrivit prevederilor art. 1 alin. (4) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012, procesul de insolvabilitate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Reglementări similare se regăsesc și în art. 356 Cod de procedură civilă, potrivit cărora cererea de declarare a insolvabilității se judecă în instanță conform normelor generale din prezentul cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvabilității.

Potrivit art. 12^1 Cod de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

În acest context, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, a relevat următoarele: "82. [j]udecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82."

Din conținutul solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează următoarele norme:

- Sintagma „inclusiv prin intermediul unui proces de mediere" din art.18 alin.(4) al Legii insolvabilității nr.149/2012;
- Sintagma „inclusiv procesul-verbal de încetare a medierii" din art.20 alin.(2) lit.d) al Legii insolvabilității nr.149/2012.

Totodată, instanța constată că, lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel consideră că, prevederile art.18 alin.(4) și art.(20) alin.(2) lit.d) din Legea insolvabilității, în partea obligativității parcurgerii procedurii de mediere și de anexare la cererea introductivă a procesului-verbal de încetare a medierii, sunt în

contradicţie cu prevederile articolelor 4, 7, 16, 20, 23, 46, 54 din Constituţia Republicii Moldova, respectiv sunt neconstituţionale şi aduc atingere drepturilor şi libertăţilor constituţionale ale solicitantului

În acest context, instanţa menţionează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituţie, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituţională şi articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicţiei constituţionale, rezolvarea excepţiilor de neconstituţionalitate a actelor normative ţine de competenţa Curţii Constituţionale.

Astfel, sub aspectul verificării întrunirii condiţiilor stabilite de Curtea Constituţională prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, instanţa menţionează că, normele vizate de către lichidatorul autorului sesizării constituie obiect al controlului de constituţionalitate.

De asemenea, ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate a fost solicitată de către lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel, iar normele vizate nu au mai făcut obiectul controlului de constituţionalitate.

Din aceste considerente, ţinând cont că normele solicitate a fi supuse controlului de constituţionalitate urmează a fi aplicate la soluţionarea cauzei deduse judecăţii, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunţe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformităţii cu Constituţia a normelor contestate, instanţa admite solicitarea lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel şi ridică excepţia de neconstituţionalitate a prevederilor art. 18 alin.(4) şi art.20 alin.(2) lit.d) din Legea insolvabilităţii nr. 149 din 29.06.2012.

În conformitate cu prevederile art. 12^1, art. 269-270 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată

d i s p u n e :

Se admite sesizarea lichidatorului SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel de ridicare a excepţiei de neconstituţionalitate.

Se ridică excepţia de neconstituţionalitate a prevederilor art. 18 alin.(4) şi art.20 alin.(2) lit.d) din Legea insolvabilităţii nr. 149 din 29.06.2012.

Se suspendă examinarea cererii introductive depusă de lichidatorul SRL „S.I.Demir-Agro", Lungu Marcel, privind intentarea procesului de insolvabilitate în privinţa debitorului SRL „Incasord", până la pronunţarea Curţii Constituţionale asupra sesizării.

Se remite Curţii Constituţionale prezenta încheiere, sesizarea de ridicare a excepţiei de neconstituţionalitate şi materialele cauzei, pentru a fi examinate conform competenţei.

Încheierea nu poate fi atacată cu recurs.

Preşedintele şedinţei,
judecătorul Denis Guţu